

**ผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน
ทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม**
**The Impact of Dynamic Capabilities on Business Competitive Advantage of
Smart Farmer in Mahasarakham Province**

ภัทรีญา สุมณาพันธุ์* เสาวลักษณ์ จิตติมงคล² และกรรณก ดลโสภณ³

Pattareeya Sumnaphan* Souwalak Jittimongkol² and Kornganok Dolsophon³

Received : November 8, 2021 Revised : March 31, 2022 Accepted : April 8, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความสามารถเชิงพลวัตของเกษตรกรปราดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม 2. เพื่อศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม และ 3. เพื่อทดสอบผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรปราดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 355 ราย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรปราดเปรื่อง ที่เป็นผู้ประกอบการ ในจังหวัดมหาสารคามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความสามารถในการดูดซับความรู้ ร่องลงมา คือ ความสามารถด้านนวัตกรรม และความสามารถในการปรับตัว ตามลำดับ ผลการศึกษาค้นคว้าได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและการวิเคราะห์ผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่องในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความสามารถเชิงพลวัต ด้านความสามารถในการดูดซับความรู้ ด้านความสามารถในการปรับตัว และด้านความสามารถด้านนวัตกรรม มีผลกระทบในเชิงบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : เกษตรกรปราดเปรื่อง ความสามารถเชิงพลวัต ความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจ

* นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

* Master Student, Master of Business Administration, Faculty of Administrative Science, Kalasin University

² อาจารย์ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

² Lecturer, Faculty of Administrative Science, Kalasin University

* Corresponding author E-mail: deanii.db@outlook.com

Abstract

This research aims to were to: 1) study the dynamic capabilities of the smart farmers who were the member of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Maha Sarakham province, 2) study the competitive advantages of the smart farmers who were the member of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Maha Sarakham province, and 3) study the impact of dynamic capabilities on n business competitiveness of smart farmers who were the member of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Maha Sarakham province.

The samples were 355 smart farmers who were the member of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Maha Sarakham province. The research instrument was questionnaire. The statistics used in analyzing data consisted of percentage, mean, standard deviation, multiple correlation analysis, and multiple regression analysis.

The results revealed that:

The smart farmers in Maha Sarakham province had the overall opinion on the dynamic capabilities in the high level. When consider in each aspect, it was found that all aspect were reported in the high level. They could be arranged from the first three in the descending order as the knowledge absorptive capacity, innovation capacity, and adaptive capacity respectively.

An analysis of impact of dynamic competence on the business competitive advantage of smart farmers. In Maha Sarakham Province found, That the ability to dynamic, The ability to absorb knowledge, ability to adapt and innovation capability It has a positive impact on the business competitive advantages of the smart farmers in Maha Sarakham province, at the level of 0.01

Keywords : Smart Farmer, Dynamic Capabilities, Business Competitive Advantages

1. บทนำ

ปัญหาของเกษตรกรไทยในปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ได้และยังคงดำรงอยู่ในวิถีชีวิตเดิม ๆ มาทุกยุคทุกสมัย เกษตรกรไทยยังไม่สามารถออกจากปัญหาเดิมได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาราคาผลผลิตที่ตกต่ำ ปัญหาหนี้สิน ขาดอำนาจต่อรองในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม และการถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนที่มีอำนาจทางการเงินที่สูงกว่า ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ แรงงาน สภาพดิน ฟ้า อากาศ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีในการทำเกษตรกรรมให้ตรงตามคุณภาพของผลผลิตที่ต้องการ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและให้เพียงพอต่อความต้องการที่จะเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคต จึงเป็นที่มาของการทำเกษตรสมัยยุคใหม่ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อให้เกษตรกรนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงมีการมอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานโดยกำหนดนโยบายการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) จะต้องมีความสามารถด้านการเกษตร มีความสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับความเสี่ยงด้านการผลิต การตลาด และมีการกระจายรายได้ที่ทั่วถึง มีความสามารถ

ในการผลิตและการตลาด ก้าวสู่ผู้จัดการฟาร์มที่เป็นมืออาชีพ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการและการตลาดสินค้าเกษตรและสามารถเป็นต้นแบบและเป็นบทเรียนให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ได้ โดยมี สมาร์ท ออฟฟิศ (Smart Officer) เป็นเพื่อนคู่คิด สมาร์ท ออฟฟิศ คือการที่นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดสบายให้การทำงานภายในกระบวนการการผลิต เพื่อให้เกษตรกรไทยได้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ให้มีความสำคัญกับเกษตรกรในการใช้องค์ความรู้ต่าง ๆ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556)

จากนโยบายการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่องของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น ได้มีส่วนในการสร้างและสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีการใช้ความรู้ความสามารถและมีส่วนทำให้เกษตรกรมีความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities) ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการดูดซับความรู้ และความสามารถด้านนวัตกรรม โดยมีความสามารถปรับตัวให้ทันต่อสภาวะแวดล้อมและสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ จากการดูดซับองค์ความรู้เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและทรัพยากรภายในองค์กรให้เกิดประโยชน์กับธุรกิจ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นทั้งทางด้านกระบวนการและผลิตภัณฑ์และบริการ โดยที่ความสามารถในการปรับตัวนั้นเป็นความสามารถในการรับรู้และการวิเคราะห์หรืออธิบายถึงโอกาสที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมในการแข่งขันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือสภาพแวดล้อมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและการตอบสนองต่อสภาวะการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงไป ความสามารถในการดูดซับความรู้เป็นความสามารถในการที่ธุรกิจจะมีการจำแนกคุณค่าขององค์ความรู้ต่าง ๆ จากภายนอกเพื่อมาปรับใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และความสามารถด้านนวัตกรรมเป็นความสามารถที่จะสร้างหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์การบริการและการนำเทคโนโลยีที่จะเข้ามาใช้ในการพัฒนาธุรกิจ (กรรณัณท์ สกลคฤหเดช, 2559)

จากความสามารถเชิงพลวัตที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะส่งผลให้เกษตรกรในอดีตกลายเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง หรือ ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ที่ทำเกษตรกรรมอย่างมีเป้าหมาย มีการบูรณาการใช้ความรู้ด้านการตลาดสำหรับวางแผนการผลิต รวมทั้งความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพสูงที่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้ประกอบการเกษตรปราดเปรื่อง จึงเป็นเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถที่ช่วยในเรื่องการลดต้นทุน และเข้าใจเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และมีความสามารถในการลดปัญหาเกษตรแบบดั้งเดิมเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เป็นการสร้างความแตกต่างให้กับผลผลิตทางการเกษตรและช่วยสร้างโอกาสทางธุรกิจเพื่อเติบโตอย่างมั่นคงรวมทั้งการทำการกำไรที่เพิ่มสูงขึ้นด้วยการใช้ทรัพยากรของธุรกิจอย่างมีคุณค่าด้วยการสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการเพิ่มปริมาณผลผลิตและมีต้นทุนที่ต่ำลง โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีผลผลิตที่สูงขึ้น มีต้นทุนที่ต่ำลงและมีกำไรหรือยอดขายที่สูงขึ้น (พิมภาณดา จันดาหัดง, 2563)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ภายในองค์กรให้เกิดความเหมาะสมตามความสามารถเชิงพลวัต เพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศ รวมทั้งเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการกำหนดแผนระยะยาวในการดำเนินงานของเกษตรกรปราดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัด

มหาสารคาม เพื่อสร้างความเป็นนวัตกรรมของอุตสาหกรรมการเกษตร การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งศักยภาพที่มีทำให้เกิดความสร้างสรรค์เกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ภายในองค์กร และเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันในการทำธุรกิจของตนเองและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้องค์กรเกษตรกร ให้มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความสามารถเชิงพลวัตของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม

2.2 เพื่อศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม

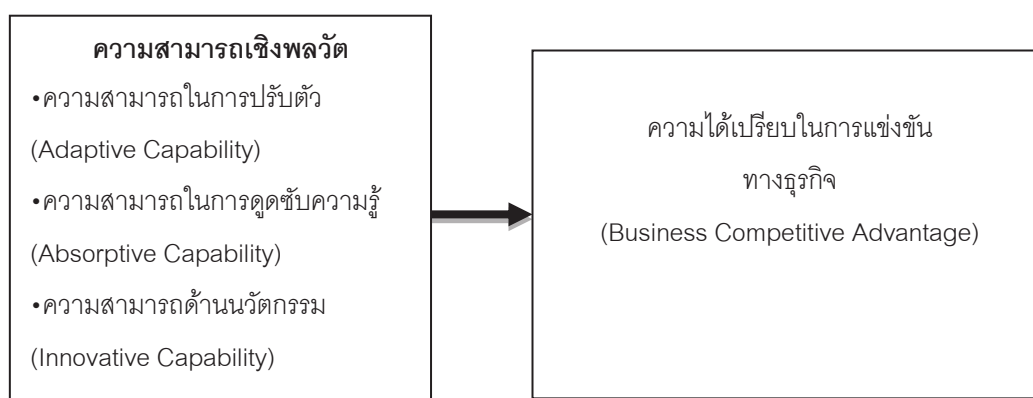
2.3 เพื่อทดสอบผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมติฐานของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า ผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม หรือไม่ อย่างไร จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

รูปภาพประกอบ 1

โมเดลของความสามารถเชิงพลวัตและความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ

3.1 ความสามารถเชิงพลวัต

กรวิวัฒน์ สกลคุณเดช (2559) กล่าวว่า ความสามารถเชิงพลวัต หมายถึง ศักยภาพในการรับรู้ การปรับเปลี่ยนทรัพยากรของธุรกิจที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capability) หมายถึง สมรรถนะในการวิเคราะห์โอกาสใหม่ๆ ทางธุรกิจ เพื่อเตรียมรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การจัดหาทรัพยากรอย่าง

เหมาะสม และเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสามารถปรับตัวให้พร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจกับคู่แข่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัจฉรา สุขกลิ่น และคณะ (2561) ที่พบว่า การปรับตัวของภาคธุรกิจการเกษตร ช่วยสร้างความได้เปรียบให้ผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเกษตรทั้ง การผลิตและการตลาดเข้ามาใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์เมื่อลูกค้าเกิดความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์แล้ว จึงจะถือได้ว่าธุรกิจมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างแท้จริง

2) ความสามารถในการดูดซับความรู้ (Absorptive Capability) หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนในการยอมรับความรู้จากภายนอกธุรกิจจนนำไปสู่กระบวนการซึมซับโอนถ่ายและนำความรู้ดังกล่าวมาทำให้เกิดประโยชน์เพื่อให้ธุรกิจเกิดการพัฒนาศักยภาพความสามารถของกระบวนการภายในธุรกิจ จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเกิดเป็นนวัตกรรมที่ทำให้ธุรกิจมีความสามารถเฉพาะที่เหนือคู่แข่ง เกิดเป็นความได้เปรียบทางการแข่งขันจนนำไปสู่ความประสบความสำเร็จของธุรกิจนั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วัลย์จรรยา วิระกุล (2564) ที่พบว่า ปัจจัยความสามารถในการดูดซับความรู้และนวัตกรรมส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากเกษตรกรมีการจัดการเรียนรู้และกระบวนการทำงานได้เป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้งานได้อย่างรวดเร็ว และมีความเชี่ยวชาญที่จะนำความรู้ที่มีอยู่กลับมาใช้ใหม่รวมถึงมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับการดำเนินงาน อีกทั้งยังมีความเชี่ยวชาญในการดูดซับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในธุรกิจ จึงส่งผลให้เกษตรกรปราดเปรื่องมีความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจมากขึ้นกว่าเกษตรกรรายอื่น

3) ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovative Capability) หมายถึง การนำความรู้ใหม่รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่มาพัฒนาการผลิต ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีอยู่ มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าอยู่ตลอดเวลา การคิดสร้างสรรค์วิธีการใหม่ในการพัฒนาธุรกิจและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนา เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สันติ กระแจะจันทร์ (2562) พบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมของเกษตรกรสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ โดยเกษตรกรต้องมีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเข้ามาพัฒนาดัดแปลงรูปแบบการดำเนินงานหรือผลผลิตจากของเดิมให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้น นำมาสู่แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าผ่านนวัตกรรมและยกระดับผลผลิตทางการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งระบบอุตสาหกรรมเกษตร

3.2 ความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ

ความหมายของความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ (Business Competitive Advantage) หมายถึง การใช้ทรัพยากรของธุรกิจอย่างมีคุณค่าด้วยการสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการเพิ่มปริมาณผลผลิตและมีต้นทุนที่ต่ำลง พัฒนาสินค้าหรือคุณภาพของสินค้าให้มีความแตกต่างจากคู่แข่ง ลดต้นทุนการผลิต ต้นทุนการดำเนินงานหรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังที่ อัจฉรา สุขกลิ่น และคณะ (2561) ได้กล่าวว่า การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ช่วยให้ธุรกิจมีความสามารถที่แตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อหากกลยุทธ์ทางการแข่งขันที่เหมาะสมแก่ธุรกิจและสนับสนุนให้มีผลการดำเนินงานที่เหนือกว่าคู่แข่งเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้นำการตลาดในธุรกิจเกษตร

ดังนั้น ในยุคเกษตรสมัยใหม่ เกษตรกรปราดเปรื่องต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร หรือให้คำแนะนำปรึกษาให้กับผู้อื่นที่สนใจในเรื่องที่ทำอยู่ได้ มีความคิดสร้างสรรค์นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยพัฒนาระดับการเกษตรให้มีคุณภาพสูงต้นทุนต่ำลง ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในทุกด้าน เน้นคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของสินค้าเกษตร และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคมากที่สุด มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร รักและหวงแหนพื้นที่และอาชีพเกษตรไว้ให้คนรุ่นต่อไป มีความสุขและพึงพอใจในการประกอบอาชีพการเกษตร นอกจากนั้น

เกษตรกรปราชญ์ต้องบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพและเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัยต่างๆ เข้ากับเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูก เพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพของผลิตผลตามแนวคิดเกษตรสมัยใหม่ โดยใช้ข้อมูลของต้นพืช สภาพแวดล้อมของแปลงเกษตรและฐานข้อมูลด้านการเกษตรที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการตัดสินใจ และช่วยปรับปรุงจัดการผลิตและการดูแลรักษาต้นพืชอย่างพอเหมาะ รวมถึงการจัดการผลผลิตเกษตรหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อคงคุณภาพเอาไว้ให้นานที่สุด ดังนั้น นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นความคิดและกระบวนการพัฒนาต่อยอดจากของเดิมให้ดีขึ้นและเมื่อนำมาใช้ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพมากขึ้น (อัจฉรา สุขกลิ่น และคณะ, 2561)

สมมุติฐานของการศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย 1 ความสามารถเชิงพลวัตด้านความสามารถในการปรับตัวมีผลกระทบต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์ ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานการวิจัย 2 ความสามารถเชิงพลวัตด้านความสามารถในการดูดซับความรู้มีผลกระทบต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์ ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานการวิจัย 3 ความสามารถเชิงพลวัตด้านความสามารถด้านนวัตกรรมมีผลกระทบต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์ ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรปราชญ์ ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3,246 ราย โดยจำแนกออกเป็น 19 สาขา (สารสนเทศข้อมูลลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2563)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรปราชญ์ ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งทราบจำนวนที่แน่นอน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 ราย โดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน (Yamane, 1973) และใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามสาขา เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลและแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2.2 นำผลการศึกษาจาก ข้อ 4.2.1 มาสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับจุดมุ่งหมายการศึกษา

4.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงและความครอบคลุมของเนื้อหาของข้อคำถาม

4.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งในการวิจัยนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item-Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งค่า IOC ที่ได้มากกว่า 0.5 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (สมบุญ สิริวงค์ และคณะ, 2552)

4.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับเกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม 30 ตัวอย่าง จากประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาทดสอบ เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าประสิทธิภาพของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยในงานวิจัยค่าความเชื่อมั่นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.834 - 0.942 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ยอมรับได้มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550) โดยงานวิจัยมีความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.834 - 0.942 และค่าความเที่ยงตรง (Validity) จำแนกเป็นรายข้อ โดยค่า Factor Loading ต้องมีค่า 0.40 ขึ้นไปจึงจะผ่านเกณฑ์ ซึ่งค่า Factor Loading คือค่าน้ำหนักที่ข้อคำถาม (ตัวแปร) มีต่อกลุ่ม (องค์ประกอบ) (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550) โดยงานวิจัยมีความเที่ยงตรงของการวัดอยู่ระหว่าง 0.485 - 0.969

4.2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้จัดดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

4.3.1 จัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพร้อมกับตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของเอกสารเตรียมส่งไปรษณีย์

4.3.2 ขอนหนังสือราชการจากคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ โดยแนบนำส่งไป พร้อมกับแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 357 คน

4.3.3 ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 357 ชุด โดยแนบซองจดหมายพร้อมติดแสตมป์ ภายในระยะเวลา 15 วัน ได้รับการตอบกลับ จำนวน 38 ชุด และเมื่อผ่านไป 73 วันได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 319 ชุด ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล พบแบบสอบถามที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ จำนวน 2 ชุด จึงทำการรวบรวมแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 355 ชุด คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 99.43 ซึ่งสอดคล้องกับ (Aaker, Kumar, & Day, 2001) ที่ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามจะต้องมีอัตราการตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 26 พฤษภาคม 2564 รวมระยะเวลา 73 วัน

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสามารถเชิงพลวัตของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

5. ผลลัพธ์จากการวิจัยและอภิปรายผล

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	220	61.97
1.2 หญิง	135	38.03
รวม	355	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 20 ปี	1	0.28
2.2 20 - 29 ปี	45	12.68
2.3 30 - 39 ปี	71	20.00
2.4 40 - 49 ปี	136	38.31
2.5 50 - 59 ปี	90	25.35
2.6 60 ปี ขึ้นไป	12	3.38
รวม	355	100.00
3. สถานภาพ		
3.1 โสด	101	28.45
3.2 สมรส	220	61.97
3.3 หม้าย/หย่าร้าง	34	9.58
รวม	355	100.00

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	6	1.69
4.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	10	2.82
4.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	53	14.93
4.4 อนุปริญญา/ปวส.	121	34.08
4.5ปริญญาตรี	161	45.35
4.6 สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.13
รวม	355	100.00
5. ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ		
5.1 ต่ำกว่า 3 ปี	9	2.54
5.2 3 - 5 ปี	38	10.70
5.3 5 - 10 ปี	81	22.82
5.4 มากกว่า 10 ปี	227	63.94
รวม	355	100.00
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	0	0.00
6.2 10,000 - 20,000 บาท	23	6.48
6.3 20,001 - 30,000 บาท	50	14.08
6.4 มากกว่า 30,000 บาท	282	79.44
รวม	355	100.00

จากตาราง 1 พบว่า เกษตรกรปราชญ์ ซึ่งเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 220 คน (ร้อยละ 61.97) มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 136 คน (ร้อยละ 38.31) สถานภาพสมรส จำนวน 220 (ร้อยละ 61.97) ระดับการศึกษาจบปริญญาตรี จำนวน 161 คน (ร้อยละ 45.35) มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจมากกว่า 10 ปี จำนวน 227 คน (ร้อยละ 63.94) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 282 คน (ร้อยละ 79.44)

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ลักษณะของการประกอบธุรกิจ		
1.1 ข้าว	65	18.31
1.2 ปาล์มน้ำมัน	21	5.92
1.3 ยางพารา	29	8.17
1.4 อ้อยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	22	6.20

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.5 มันสำปะหลัง	29	8.17
1.6 อ้อยโรงงาน	69	19.44
1.7 ประมง	45	12.68
1.8 ปศุสัตว์	45	12.68
1.9 เกษตรผสมผสาน	29	8.17
1.10 ธุรกิจการเกษตรอื่นๆ	1	0.28
รวม	355	100.00
2. จำนวนพนักงานในปัจจุบัน		
2.1 น้อยกว่า 10 คน	211	59.44
2.2 10 - 20 คน	98	27.61
2.3 21 - 30 คน	28	7.89
2.4 มากกว่า 30 คน	18	5.06
รวม	355	100.00
3. ระยะเวลาในการดำเนินงาน		
3.1 น้อยกว่า 2 ปี	43	12.11
3.2 3 - 5 ปี	80	22.54
3.3 6 - 8 ปี	53	14.93
3.4 มากกว่า 9 ปี	179	50.42
รวม	355	100.00
4. รายได้ของกิจการเฉลี่ยต่อปี		
4.1 ต่ำกว่า 500,000 บาท	69	19.44
4.2 500,000 - 1,000,000 บาท	127	35.77
4.3 1,000,001 - 5,000,000 บาท	119	33.52
4.4 มากกว่า 5,000,000 บาท	40	11.27
รวม	355	100.00

จากตาราง 2 พบว่า เกษตรกรปราชญ์รุ่น ๑ ซึ่งเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่มีลักษณะของการประกอบธุรกิจอ้อยโรงงาน จำนวน 69 คน (ร้อยละ 19.44) มีจำนวนพนักงานในปัจจุบันน้อยกว่า 10 คน จำนวน 211 คน (ร้อยละ 59.44) มีระยะเวลาในการดำเนินงานมากกว่า 9 ปี จำนวน 179 คน (ร้อยละ 50.42) มีรายได้ของกิจการเฉลี่ยต่อปี 500,000 - 1,000,000 บาท จำนวน 127 คน (ร้อยละ 35.77)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัตของเกษตรกรปรางดเปรื่อง
ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ความสามารถเชิงพลวัต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความสามารถในการปรับตัว	3.81	0.70	มาก
2. ความสามารถในการดูดซับความรู้	3.90	0.67	มาก
3. ความสามารถด้านนวัตกรรม	3.88	0.66	มาก
รวม	3.87	0.65	มาก

จากตาราง 3 พบว่า เกษตรกรปรางดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัตโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.87$) เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ความสามารถในการดูดซับความรู้ ($\bar{X}=3.90$) รองลงมา คือความสามารถด้านนวัตกรรม ($\bar{X}=3.88$) และความสามารถในการปรับตัว ($\bar{X}=3.81$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัตของเกษตรกรปรางดเปรื่อง
ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม ด้านความสามารถในการปรับตัว
(Adaptive Capability) โดยรวมและเป็นรายข้อ

ข้อที่	ความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capability)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	สามารถทำการวิเคราะห์โอกาสใหม่ๆ ทางธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี	3.81	0.76	มาก
2	สามารถจัดหาทรัพยากรอย่างเหมาะสม และเพียงพอกับสภาวะการณ์การแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน	3.77	0.85	มาก
3	สามารถเตรียมรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี	3.89	0.77	มาก
4	สามารถปรับตัวให้พร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจกับคู่แข่งได้เป็นอย่างดี	3.78	0.79	มาก
รวม		3.81	0.70	มาก

จากตาราง 4 พบว่า เกษตรกรปรางดเปรื่อง ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ระดับมาก ($\bar{X}=3.81$) เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สามารถเตรียมรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็น

อย่างดี ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา คือสามารถทำการวิเคราะห์โอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.81$) และสามารถปรับตัวให้พร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจกับคู่แข่งได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.78$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ATC	ABC	INC	BCA	VIFs
$\bar{X}$	3.81	3.90	3.88	4.00	
S.D.	0.70	0.67	0.66	0.55	
ATC	-	0.891**	0.896**	0.887**	6.670
ABC		-	0.878**	0.888**	5.731
INC			-	0.861**	5.993
BCA				-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าตั้งแต่ 5.993 – 6.670 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งสอดคล้องกับของ Hair et al. (2010) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ความสามารถเชิงพลวัต พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.861 - 0.888

ตาราง 6 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของความสามารถเชิงพลวัตที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม

ความสามารถเชิงพลวัต	ความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ			t	p-value
	สัมประสิทธิ์	ค่าความ	สัมประสิทธิ์		
	การถดถอยไม่	คลาดเคลื่อน	การถดถอยแบบ		
	ปรับมาตรฐาน	มาตรฐาน	ปรับมาตรฐาน		
	(B)	(S.E.)	(Beta)		
ค่าคงที่ (CONSTANT)	0.993	0.074		13.523	0.000
1.ความสามารถในการปรับตัว	0.297	0.044	0.373	6.709	0.000**
2.ความสามารถในการดูดซับความรู้	0.341	0.043	0.410	7.976	0.000**
3.ความสามารถด้านนวัตกรรม	0.143	0.045	0.168	3.204	0.001**

F = 607.340 P = 0.000 Adjusted R² = 0.837

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของความสามารถเชิงพลวัตที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

ตัวแปรความสามารถเชิงพลวัตด้านความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการดูดซับความรู้ และความสามารถด้านนวัตกรรม สามารถพยากรณ์การเกิดของปัจจัยความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจได้ร้อยละ 83.7 ($\text{Adjusted } R^2 = 0.837$)

ความสามารถเชิงพลวัตที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีจำนวน 3 ตัวแปรและสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้เรียงจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในรูปของคะแนนดิบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่

- 1) ความสามารถในการดูดซับความรู้ (ABC) ($b = 0.341$)
- 2) ความสามารถในการปรับตัว (ATC) ($b = 0.297$) และ
- 3) ความสามารถด้านนวัตกรรม (INC) ($b = 0.143$)

จึงสามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\text{BCA} = 0.993 + 0.341 (\text{ABC}) + 0.297 (\text{ATC}) + 0.143 (\text{INC})$$

จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1, 2 และ 3

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปรางดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นต่อความสามารถเชิงพลวัตโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสามารถในการดูดซับความรู้ความสามารถด้านนวัตกรรมและความสามารถในการปรับตัว สามารถอภิปรายผลการศึกษได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัต พบว่า

1) ความสามารถในการดูดซับความรู้ (Absorptive Capability) เกษตรกรปรางดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับ ความสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมของธุรกิจที่มีอยู่ได้เป็นอย่างดี สามารถเรียนรู้และจดจำความรู้ใหม่ที่ได้รับจากภายนอกที่จำเป็นต่อธุรกิจได้เป็นอย่างดี และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นกับความต้องการในการดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธัญญาญ ญาณพิบูลย์ และคณะ (2563) พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อความสามารถในการใช้ความรู้ (Knowledge Absorptive Capacity) อยู่ในระดับมาก เนื่องจากความสามารถในการใช้ความรู้ภายนอกช่วยให้องค์กรได้รับความรู้ใหม่ และ เมื่อมีการรวบรวมความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งเป็นที่มาของความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นการยกระดับนวัตกรรม องค์กรใหม่ภาคการเกษตร ผู้ประกอบการธุรกิจและภาครัฐควรให้ความสำคัญการสร้างเครือข่ายแหล่งความรู้ภายนอกเป็น สำคัญ พร้อมกับแนวทางการสะสมองค์ความรู้เดิมให้มากเพียงพอต่อการสร้างนวัตกรรมในอนาคต

2) ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovative Capability) เกษตรกรปรางดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับ ความสามารถนำความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้ดียิ่งขึ้นเป็นอย่างไร สามารถสร้างสรรค์วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาธุรกิจได้เป็นอย่างดี และมีการพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุदारตัน พิมลรัตน์ (2562) พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการนวัตกรรมของอุตสาหกรรม การเกษตรในประเทศไทย โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด เนื่องจากหากเกษตรกรมีองค์ความรู้ที่เข้าใจในนวัตกรรมและสามารถนำเอาความรู้ที่จำเป็นมาปรับใช้และประยุกต์ให้เข้ากับกระบวนการ

ทำงานและการผลิต ได้อย่างเหมาะสมก็จะส่งผลให้การดำเนินการขององค์กรประสบความสำเร็จ อีกทั้งการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีก็เป็นสิ่งที่เกษตรกรจะต้องให้ความสนใจเพื่อที่จะสามารถจับทิศทางและความต้องการของตลาดได้

3) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capability) เกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับ ความสามารถเตรียมรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สามารถทำการวิเคราะห์โอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และสามารถปรับตัวให้พร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจกับคู่แข่งได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิโรจน์ เจริญลักษณ์ และอาภัสรา สมใจ (2563) พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการเกษตรอยู่ในระดับมาก การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในอุตสาหกรรม ต้องมี ความสามารถในการปรับตัวอย่างเป็นพลวัต ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เพื่อความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจที่ดีขึ้น

2. ผลการศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์รุ่น ที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยให้ความสำคัญกับ กิจกรรมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในธุรกิจของท่านได้อย่าง มีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถสร้างผลผลิตได้มากยิ่งขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา กิจกรรมการลดต้นทุนการผลิต ต้นทุนการดำเนินงานหรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ลดลงจากที่ผ่านมาได้ และกิจกรรมการพัฒนาสินค้าหรือคุณภาพของสินค้าให้มีความแตกต่างจากคู่แข่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วสุธิดา นักเกษม (2561) พบว่า กิจกรรมการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและทันเวลา มีหลากหลายช่องทางเพื่อให้ข้อมูลและใช้ในการติดต่อสื่อสาร พัฒนาความพร้อมของบุคลากรในการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีจำนวนเพียงพอในการให้บริการส่งผลให้เกิดความได้เปรียบการแข่งขันทางธุรกิจ

3. ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความสามารถเชิงพลวัตมีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

$$BCA = 0.993 + 0.341 (ABC) + 0.297 (ATC) + 0.143 (INC)$$

จากสมการพยากรณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ สามารถอธิบายผลการศึกษาความสามารถเชิงพลวัตมีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1) ความสามารถในการปรับตัว มีผลกระทบในเชิงบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเกษตรกรปราชญ์รุ่น ในจังหวัดมหาสารคาม สามารถเตรียมรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สามารถทำการวิเคราะห์โอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และสามารถปรับตัวให้พร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจกับคู่แข่งได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัจฉรา สุขกลิ่น และคณะ (2561) ที่พบว่า การปรับตัวของภาคธุรกิจการเกษตร ช่วยสร้างความได้เปรียบให้ผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับด้านการเกษตรทั้ง การผลิตและการตลาด ซึ่งในการกำหนดกลยุทธ์การสร้าง

ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะควรมีความคิดสร้างสรรค์เข้ามาช่วยสร้างความได้เปรียบควบคู่กับการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า จึงจะถือได้ว่าได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างแท้จริง

2) ความสามารถในการดูดซับความรู้ มีผลกระทบในเชิงบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคามสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมของธุรกิจที่มีอยู่ได้เป็นอย่างดี สามารถเรียนรู้และจดจำความรู้ใหม่ที่ได้รับจากภายนอกที่จำเป็นต่อธุรกิจได้เป็นอย่างดี และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นกับความต้องการในการดำเนินธุรกิจของได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วลัยจรรยา วิระกุล (2564) ที่พบว่า ปัจจัยความสามารถในการดูดซับความรู้และเทคโนโลยีส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของเกษตรกรชาวแปลงใหญ่จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากเกษตรกรควรต้องมีการจัดการเรียนรู้ดี ทำงานได้เป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้งานได้อย่างรวดเร็ว และมีความเชี่ยวชาญที่จะนำความรู้ที่มีอยู่กลับมาใช้ใหม่และด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและมีความเชี่ยวชาญในการเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในธุรกิจ ซึ่งถ้าผู้ประกอบการเกษตรกรชาวแปลงใหญ่ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนนำปัจจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ทางการแข่งขัน สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและการดำเนินธุรกิจได้

3) ความสามารถด้านนวัตกรรม มีผลกระทบในเชิงบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของเกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคามสามารถนำความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้ดียิ่งขึ้นเป็นอย่างดี สามารถสร้างสรรควิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาธุรกิจได้เป็นอย่างดี และมีการพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สันติ กระแจะจันทร์ (2562) พบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมของเกษตรกรสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ โดยเกษตรกรต้องมีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเข้ามาพัฒนาดัดแปลงรูปแบบการดำเนินงานหรือผลผลิตจากของเดิมให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้น นำมาสู่แนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าผ่านนวัตกรรมและยกระดับผลผลิตภาพการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งระบบอุตสาหกรรมเกษตร

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1) เกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capability) โดยที่กิจการจะต้องสามารถเตรียมรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีความสามารถทำการวิเคราะห์โอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้ และมีความสามารถปรับตัวให้พร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจกับคู่แข่งได้อยู่เสมอ เพื่อให้มีการปรับตัวให้ทันต่อสภาวะต่าง ๆ ในการแข่งขันทางธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจจะสามารถอยู่รอดในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ด้วยการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) เกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม ควรตระหนักถึงและให้ความสำคัญกับความสามารถในการดูดซับความรู้ (Absorptive Capability) ในการนำความรู้ใหม่ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมของธุรกิจที่มีอยู่ได้ มีการเรียนรู้และจดจำความรู้ใหม่ที่ได้รับจากภายนอกที่จำเป็นต่อธุรกิจ และหมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นกับความต้องการในการดำเนินธุรกิจ เพื่อนำมาพัฒนาความรู้เดิมของธุรกิจและเป็นการสร้างความรู้ใหม่ให้ธุรกิจเกิดการปรับปรุงอยู่เสมอและมีความพัฒนามากยิ่งขึ้น

3) เกษตรกรปราดเปรื่อง ในจังหวัดมหาสารคาม ควรตระหนักถึงและให้ความสำคัญกับความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovative Capability) โดยการนำความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้ดียิ่งขึ้น มีการสร้างสรรค์วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาธุรกิจ และมีการพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความสามารถในการแข่งขันธุรกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดโอกาสในการเติบโตทางธุรกิจมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1) สำหรับการศึกษางานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความสามารถเชิงพลวัตและความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องสำอางและความงาม ผู้ประกอบการขายอาหารบริการจัดส่งถึงบ้าน หรือธุรกิจอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการดำเนินธุรกิจได้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความได้เปรียบการแข่งขันทางธุรกิจ

2) สำหรับผู้ที่สนใจเกี่ยวกับความสามารถเชิงพลวัตของเกษตรกรปราดเปรื่อง ในการศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มประชากรคือ เกษตรกรปราดเปรื่อง ที่เป็นผู้ประกอบการ ในจังหวัดมหาสารคาม ในการศึกษาครั้งต่อไป สามารถเพิ่มจำนวนประชากรคือ เกษตรกรปราดเปรื่อง ในระดับภาค หรือระดับประเทศ ซึ่งเกษตรกรปราดเปรื่องที่เป็นผู้ประกอบการ สามารถนำผลการวิจัยนี้ ไปใช้เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินการปฏิบัติตามความสามารถเชิงพลวัต เพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาให้องค์กรเกษตรกร มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจได้อย่างยั่งยืน และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรในประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจการเกษตรต่อไปได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรรณวัฒน์ สกลคุณเดช. (2559). ความสามารถเชิงพลวัต ความได้เปรียบทางการแข่งขันและความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของประเทศไทย. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 17(2), 225-237.
- ธัญญา ญาณพิบูลย์ สุจินดา โพธิ์ไพฑูรย์ และนิติพงษ์ ส่งศรีโรจน์. (2563). ความสามารถในการใช้ความรู้และนวัตกรรมกับประเด็นที่โดดเด่นขององค์กรใหม่ในธุรกิจภาคการเกษตร. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 42(2), 54-72.
- บุญใจ ศรีสถิตยโนรากร. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัย:แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : ยูแอนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย.
- พิมภาณดา จันดาหัวดง. (2563). ความสามารถเชิงพลวัต การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความสามารถในการแข่งขัน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 11(1), 386-406.
- วสุธิดา นักเกษม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 2153-2154.

- วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และอาภัสรา สมใจ. (2563). อิทธิพลของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในการบริหารความเสี่ยงของ เกษตรกรที่มีต่อผลประกอบการเกษตรอินทรีย์ตามบทบาทของความคิดสร้างสรรค์ในการทำ การเกษตรอินทรีย์และการปรับตัวในการทำเกษตรอินทรีย์ ของเกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสาร วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 2(2), 1-12.
- วัลย์จรรยา วิระกุล. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(2), 197-211.
- สันติ กระแจะจันทร์. (2562). กลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรมความได้เปรียบเชิงแข่งขันทางธุรกิจสู่ประเทศไทย 4.0, *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(2), 83-94.
- สุดาร์ตน์ พิมลรัตนกานต์. (2562). ความสามารถในการจัดการนวัตกรรมเพื่อผลการดำเนินงานขององค์กรที่ยั่งยืนของ อุตสาหกรรมการเกษตรในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมบุญ สุธียวงศ์ บุญมี พันธุ์ไทย เตือนใจ เกตุษา สุศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ สมจิตรา เรืองศรี และเพ็ญศรี เศรษฐวงศ์. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สารสนเทศข้อมูลลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2563). *ระบบบริหารงานสาขา.ฐานข้อมูลงาน ธนาคาร. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร*.
- อัจฉรา สุขกลิ่น เกษราภรณ์ สุดตาพงศ์ และนนทิภัค เพียรโรจน์. (2561). กลยุทธ์การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ของผู้ประกอบการเกษตรอัจฉริยะ, *วารสารนักบริหาร*, 38(1), 91-100.
- Aaker, D. A., Kumar, V., & Day, G. S. (2001). *Marketing Research*. New York : John Wiley and Sons.
- Armstrong, J. S., & Overton, T. S. (1977). Estimating non-response bias in mail surveys. *Journal of Marketing Research*, 14(3), 396-402.
- Hair, J., et al. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper saddleRiver, New Jersey : Pearson Education International.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York : Harper and Row Publication.